

Christine Tolenaar; Buddy bij oudersteunpunt PPO en Balans Digitaal

Hoe ben je een buddy geworden en waarom doe je dit werk?

Ik heb zelf een kind met autisme, waarmee we op de reguliere basisschool helemaal vastliepen in het zoeken naar de juiste zorgondersteuning. Dat het ons maar niet lukte om samen met school een oplossing te vinden was voor ons echt een ware hel.

Mijn professionele achtergrond ligt bij ergotherapie. Als ergotherapeut ben je zo opgeleid dat wanneer een probleem op je pad komt, je het op een of andere manier moet gaan oplossen door ermee te spelen. En met diezelfde gedachte zat ik ook bij de situatie rondom mijn kind; waarom gebeurde dat niet? Ik ben gewend dat als er een probleem is, je eerst gaat observeren, vragen gaat stellen en kijken wat iemand nodig heeft. Ik zag dat allemaal niet gebeuren. Op zo'n moment gaan er als ouder ook allerlei emoties door je heen en voel je je ontzettend machteloos. En dat in combinatie met mijn "niet tegen onrecht kunnen" heeft er voor gezorgd dat ik daarmee later verder ben gegaan. Uiteindelijk kwam ik steeds vaker andere ouders tegen die in hetzelfde schuitje zaten en ik merkte dat door te luisteren en eigen ervaringen te delen, ik hen kon helpen.

Zonder dat ik het in de gaten had werd ik buddy, zelfs zonder dat het mijn bedoeling was eigenlijk.

Ik heb heel graag gewoon open gesprekken met mensen, met alle deelnemers aan het gesprek. Dan wil ik graag dat we allemaal kwetsbaarheid op tafel durven te leggen om weer verbinding te krijgen.

Christine Tolenaar

Weten mensen dan meteen wat een buddy is of doet? Of moet je dat uitleggen?

Nee, ik denk niet dat iedereen dat begrijpt. De term is nog redelijk onbekend. Ik leg altijd uit aan ouders dat - als zij vastlopen in het proces van zorgondersteuning op school- ze met mij kunnen praten over de problemen waar ze tegenaan lopen. En dat ze ook even lekker mogen ventileren, soms ook even kunnen klagen en dat ze hun emoties los mogen laten. Dat geeft lucht.

Soms denk ik nog dat scholen denken dat een buddy alleen voor ouders is en dan 'tegen de school is'. En ik snap dat ergens ook wel. Soms voelt voor de school de ouder al als 'lastig' en dan komt er nog iemand -voor hun gevoel

kritisch- meekijken. Maar dat is niet wat ik doe. Ik heb heel graag gewoon open gesprekken met alle deelnemers aan het gesprek. Dan wil ik graag dat we allemaal kwetsbaarheid op tafel durven te leggen om weer verbinding te krijgen.

Hoe laagdrempelig zijn de samenwerkingsverbanden voor ouders om bij aan te kloppen bij problemen volgens jou?

Ik wist zelf helemaal niet wat een samenwerkingsverband was en ik merk ook dat ouders het nu nog vaak niet weten. En ze weten al helemaal niet wat de rol is van een samenwerkingsverband en wat deze organisaties voor ouders en kinderen kunnen betekenen. Of het wel veilig is daar aan te kloppen.

Ik kreeg dat ook te horen destijds: 'je moet aankloppen bij het samenwerkingsverband'. Ik heb dat toen ook gedaan. Ik heb op internet de namen gezocht en de contactpersoon een mail gestuurd. Ik weet nog goed dat ik zei 'Ik loop helemaal vast, ik weet niet wat mijn vraag is aan jou, maar ik moest jou dit meedelen, want jij kunt ons kennelijk helpen'. Deze persoon bleek de onderwijskundige die aangesloten was bij de basisschool van mijn kind.

Samenwerkingsverbanden moeten opkomen voor ouders en kinderen, wanneer het proces van zorgondersteuning door scholen niet goed wordt opgepakt. Helaas is dat geen vanzelfsprekendheid. Mijn vraag als buddy aan alle ouders is altijd: is het samenwerkingsverband aangesloten? Zo nee, dan zeg ik dat ze hen moeten bellen of mailen. Dus het samenwerkingsverband betrekken bij de situatie is in mijn ogen zeker een must. Maar het is voor ouders vaak echt iets heel anders dan terecht kunnen bij een ouder- of jeugdsteunpunt of bij een buddy.

Wat zijn voorbeelden van jouw werk? En wat heeft het opgeleverd?

Ik spreek vaak ouders die helemaal vastlopen en met de handen in hun haar zitten met de situatie rondom hun kind. Ik luister dan vooral naar wat gebeurt er nou? Soms zitten de emoties hoog en zorg ik dat mensen ongeremd

hun verhaal kunnen doen. Dit soort emoties kun je niet bij veel mensen kwijt, en dat realiseren professionals zich niet altijd. Je gaat niet even je beste vriendin of je buurvrouw zonder kind met bijzondere aandachtspunten vertellen welke heftige gebeurtenissen er zich bij jou thuis afspeelden. Ik heb geen last van het verhaal als onafhankelijke buddy, dus ik kan ook ongeremd luisteren naar het verhaal. Soms probeer ik het ook wat luchtiger te maken.

Ook geef ik soms advies over het te lopen proces of wat praktische ondersteuning. Zoals het voorbereiden met ouders van een ondersteuningsteam-gesprek. Dan vraag ik: wat is nou voor jou belangrijk? Wat wil jij besproken hebben? En dan overleggen we ook hoe je als ouder de boodschap goed kunt overbrengen. Hoe je bij de start van het gesprek weer positievere verbinding maakt met de school, met de docent. Dat het belangrijk is om dan juist uit te spreken hoe fijn het is met z'n allen bij elkaar te zitten. Maar ook dat je weet wat de rechten en plichten zijn. Bijvoorbeeld dat je het dossier kunt opvragen en toestemming moet geven voor onderzoeken, dat je de notulen vraagt etc.

Vaak krijg ik terug dat de ouders aan het einde van onze gesprekken weer verder kunnen. Dat ze het waarderen dat er naar ze geluisterd is. En dan vraag je je soms af: wat heb ik nu eigenlijk precies gedaan? Ik heb eigenlijk vooral vragen gesteld en geluisterd. Maar dat levert dus op dat mensen weer verder kunnen, dat alles weer op een rijtje gezet is.

Dus een luisterend oor zijn, waar mensen ongeremd hun verhaal kunnen doen en processen structureren, dat is wat ik doe. En ook uitleggen waarom scholen doen wat ze doen en dat ze het soms ook even niet

Het samenwerkingsverband betrekken bij de situatie is in mijn ogen zeker een must, maar het is voor ouders vaak echt iets heel anders dan terecht kunnen bij een ouder- of jeugdsteunpunt of bij een buddy.

weten, net zoals de ouders. Als je dat begrijpt, dan ben je daar ook wat minder boos over. Dat is vaak de oplossing; erkennen dat je het even niet weet en dan samenkomen om er weer een weg uit te bedenken met de juiste partijen.

Waarom is de inzet van een buddy een toevoeging? Wat is een mogelijke link met de ouder- en jeugdsteunpunten?

Vaak krijg ik terug dat de ouders aan het einde van onze gesprekken weer verder kunnen. Dat ze het waarderen dat er naar ze geluisterd is.

Ik denk dat mijn grootste plus is dat ik echt onafhankelijk ben. Die onafhankelijkheid heeft een samenwerkingsverband niet, dus die zitten altijd met regels, beperkingen en mogelijkheden vanuit hun organisatie. Daarbij ben ik een vrijwilliger en dat maakt me wel vrijer in mijn positie.

Ik ben een toevoeging aan het steunpunt, misschien nog laagdrempeliger voor ouders omdat ik weet wat ze meemaken. Het zou fijn zijn als alle regio's en elk ouder- en jeugdsteunpunt zouden kunnen doorverwijzen naar een opgeleide buddy als dat passend is. Ik denk dat dat van meerwaarde is voor de ouder- en jeugdsteunpunten en hen ook weer steunt. Er zijn nu alleen nog onvoldoende mensen opgeleid tot buddy.

Ik denk ook dat sommige ouder- en jeugdsteunpunten zich nog verder kunnen ontwikkelen om zichtbaarder te worden, om zo ouders nog beter te kunnen informeren en ondersteunen. Want zichtbaar zijn werkt. Als mensen zien dat ze met mij makkelijk kunnen samenwerken, schakelen ze me in en is er veel minder een drempel.

Wat maakt een buddy een goede buddy? Wat zijn de voorwaarden?

Ik denk dat het belangrijk is dat je de ouder in zijn kracht probeert te zetten, dus dat je vooral niet gaat overnemen. Je wil dat de ouder weer regie voelt en ook neemt.

Daarnaast moet je ervoor waken dat je niet meegaat in de emoties en de problemen van de vraagsteller en dat gezin. Daar heeft dat gezin niks aan. Je moet professionele afstand kunnen houden zodat je eigenlijk ook kan blijven zien wat er gebeurt en wat iemand nodig heeft. Dat je dus niet te betrokken raakt.

En daarvoor moet je ook als ervaringsdeskundige eerst je eigen proces goed hebben doorgewerkt. Anders heb je nog geen onafhankelijkheid, want dan ben je eigenlijk aan het adviseren vanuit jouw emotie, in plaats van die van de ouder. Ik heb het gevoel dat ik dit pas echt goed kon gaan doen op het moment dat mijn jongste ook van de basisschool af was, dat moment gaf mij letterlijk de afstand die nodig was.

Het is ook wel fijn dat je een beetje weet hoe de dingen werken of waar je kunt zoeken. Het is fijn als een buddy een beetje weet hoe de hazen lopen in de regio. Dat je voldoende contacten hebt. En je moet een helicopterview kunnen houden, dus goed kunnen observeren. Verder moet je ook wel het contact met de ouder kunnen aangaan. Ik denk dat het daarbij ook heel erg helpt dat ik vertel dat ik ook in zo'n proces heb gezeten. Ouders hebben dan gelijk zoiets van, jij zal het dan wel begrijpen.

Ik luister dan vooral naar wat gebeurt er nou?

Ik ben een toevoeging aan het steunpunt, misschien nog laagdrempeliger voor ouders omdat ik weet wat ze meemaken.

Waar staan we in de ontwikkeling van inzet van buddy's en welke kansen en uitdagingen zijn er nog?

Er zijn nog te weinig buddy's, er is dan ook nog geen landelijke spreiding. Volgens mij zijn de meeste buddy's nog aan Balans gekoppeld en niet aan een steunpunt of regio. Dat is wel een gemiste kans, ook voor de steunpunten zelf. Voor veel samenwerkingsverbanden zijn een ouder- en jeugdsteunpunt en buddy's denk ik niet een prioriteit, daar is Friesland bijvoorbeeld een mooie uitzondering in.

Bij de scholen kan er sowieso nog werk verzet worden op het gebied van samenwerken met ouders denk ik. Daar liggen nog heel veel kansen. Dat ik daar als buddy aan kan bijdragen is fijn, maar ik heb liever dat ze mij niet nodig hebben natuurlijk. Ik denk bovendien dat scholen, samenwerkingsverbanden en ouder- en jeugdsteunpunten samen nog beter kunnen signaleren op welke thema's het goed loopt en waar niet, om zo het lerend vermogen te stimuleren. Daar kunnen buddy's ook aan bijdragen.

Welke begeleiding is er voor een buddy door Balans?

Er zijn diverse zinvolle intervisiebijeenkomsten waarbij we casussen bespreken, er is mogelijkheid tot contact en er zijn bijvoorbeeld vrijwilligersdagen. We worden als buddy heel erg gewaardeerd en er wordt goed voor ons gezorgd door Balans, dat is fijn. En het opleiden van buddy's neemt Balans ook erg serieus. Die opleiding heeft mij ondanks mijn achtergrond heel veel gebracht. Je gaat goed nadenken over je rol. Hoe ver wil ik gaan, wat doe ik wel en niet. Daar voeren we goede gesprekken over en dat is heel belangrijk. Je kunt jezelf makkelijk helemaal verliezen als buddy, je kan er een volledige werkweek van

maken. Waar jouw professionele grenzen liggen als buddy, dat moet je goed weten te hanteren en bewaken.

Noem eens iets dat je niet doet?

Ik ga niet standaard mee met gesprekken op school bijvoorbeeld. Of ik zet een rem op ouders die je overladen met issues of je bij alle gesprekken willen betrekken. Dan ben ik heel strikt: 'dit doe ik wel, dit niet'. Dat moet je soms echt goed begrenzen. Soms is het ook lastig waar mijn buddyrol mijn professionele andere pet raakt. Dan moet ik extra zorgvuldig zijn; waar ligt precies de grens. Voor mijn buddyrol krijg ik een vrijwilligersvergoeding en ben ik dus niet in dienst. Dat is ook mooi en belangrijk voor mij, zou houden we het zuiver. Een buddy is in mijn ogen juist geen betaalde dienst, want welke verwachtingen schep je dan en welke positie neem je dan in qua onafhankelijkheid?

Welke ontwikkelingen vind je nog belangrijk te noemen?

Ouder- en jeugdsteunpunten kunnen nog zoveel winst behalen bij het samenwerken met opgeleide buddy's. En ik vind dat we in de scholen veel meer bekendheid moeten krijgen voor zowel de ouder- en jeugdsteunpunten als de mogelijkheid voor de inzet van buddy's. Vooral als preventief middel. We zullen daarom met elkaar 'de boer op moeten', de scholen in, directeuren spreken, bestuurders, ib-ers. Voorbij de angsten kijken. We hebben allemaal hetzelfde doel, dat het goed gaat met alle kinderen op school. En in die opdracht kunnen we elkaar zo goed gebruiken om de ouders, kinderen en school goed met elkaar te (blijven) verbinden!

Vereniging Balans

Vereniging Balans staat op voor ouders van kinderen en jongeren die net iets meer, of iets anders nodig hebben bij het leren of in de opvoeding. Wij delen kennis met ouders en professionals. Balans ondersteunt en vertegenwoordigt ouders zo goed mogelijk door op verschillende manieren informatie en kennis te delen. En komt op voor ouders en kinderen in politiek Den Haag.

www.balansdigitaal.nl